

Łukasz Hajduk

SIECIOWE BIULETYNY INFORMACYJNE A ROZWÓJ ŚRODOWISK WIEJSKICH

Rozwój lokalny wsi i edukacja

Europa XXI wieku to kontynent regionów. Każdy region to zamieszkujące go wspólnoty wraz z rozwijaną przez nie kulturą i gospodarką. Wreszcie wspólnoty to zbiór jednostek: dzieci, młodzieży, ludzi dorosłych i w podeszłym wieku. To jakie będą, zależy od szeroko pojętej edukacji – kształcenia i wychowania. Dziś nie trzeba już udowadniać, jak ważna jest edukacja na każdym etapie życia. Warto jednak badać współczesne procesy edukacyjne, ich uwarunkowania i wpływy. Jednym z miejsc, gdzie procesy edukacyjne wciąż wiążą się z dużymi przeobrażeniami jest polska wieś. W ostatnich dziesięcioleciach obraz wsi ulegał szybkim przeobrażeniom. Wynikało to zarówno z gospodarczych, jak i politycznych zmian w naszym kraju. Wieś XXI wieku znacznie różni się od wsi opisywanej w literaturze pedagogicznej 2. połowy XX wieku. Współczesna wieś to wieś rozwijająca się. Jak na ten rozwój wpływają procesy edukacyjne? Czy w gąszczu różnorodnych strategii rozwojowych jest miejsce na edukację? Wreszcie – jak konkretne działania edukacyjne implikują rozwój w polskich wsiach? Ważne przesłanki podkreślające znaczenie edukacji dla rozwoju lokalnego niesie ze sobą raport o edukacji J. Delorsa. Poszczególne hasła – uczyć się, aby wiedzieć, uczyć się, aby działać, uczyć się, aby żyć wspólnie z innymi, uczyć się, aby być – mogą stanowić pewne priorytety. Rozwój społeczności lokalnej powinien przebiegać od społeczności biernej do aktywnej, od społeczności rozproszonej, niezintegrowanej do współpracującej, żyjącej wspólnie, a jednocześnie pozwalającej pielęgnować indywidualność każdego z jej członków. Wreszcie rozwój powinien podążać

¹ *Edukacja - jest w niej ukryty skarb*, red. J. Delors, Warszawa 1998.

w stronę społeczności wiedzy. O takim społeczeństwie pisze Ewa Solarczyk-Ambroziak: „W skali globalnej, regionalnej i lokalnej doświadczamy przemian, które kształtują nowy typ społeczeństwa opartego na wiedzy i informacji. W takim społeczeństwie inwestowanie w edukację staje się głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego i postępu społecznego. Najbardziej efektywne wsparcie rozwoju gospodarczego ma miejsce tam właśnie, gdzie system edukacyjny pomaga tworzyć i podtrzymywać kapitał społeczny pozostający w istotnym związku z rozwojem gospodarczym. Mając na uwadze fakt, iż przełom cywilizacyjny, jakiego doświadczamy, spowodowany jest rosnącą rolą nauki i edukacji, można postawić stwierdzenie, iż podstawowym zasobem epoki postindustrialnej, epoki społeczeństwa uczącego się jest wiedza w istotnym stopniu określająca jakość kapitału społecznego”². Wyraźnym wskaźnikiem rozwoju wsi będzie więc rozwój na jej obszarze społeczeństwa uczącego się – społeczeństwa wiedzy. Zapewnić to można tylko dzięki odpowiednim procesom edukacyjnym. Wpływ edukacji na rozwój środowisk wiejskich jest zaznaczony również w krajowych i regionalnych strategiach rozwojowych. Głównym celem strategii rozwojowej kraju jest „podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin”³. Wskaźnikiem podniesienia poziomu życia według przyjętego dokumentu jest między innymi dostęp do edukacji i szkolnictwa, jak też udział w życiu demokratycznym, w kulturze i turystyce. W dalszej części dokumentu czytamy również o rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Zwraca się też uwagę na poprawę infrastruktury społecznej, do której zaliczono m.in. edukację, kulturę, turystykę i sport. Wreszcie, gdy mowa o rozwoju regionalnym, jednym z priorytetów jest wspieranie rozwoju instytucji szkoleniowych oraz wyrównywanie szans rozwojowych.

Zagadnienia dotyczące edukacji i rozwoju regionalnego wsi próbuję rozwijać w dysertacji: *Edukacyjne uwarunkowania rozwoju regionalnego (w świetle badań wsi Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego)*. Na podstawie badań prowadzonych na terenie Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego (województwo małopolskie, powiaty: sądecki i brzeski) próbuję opisać procesy edukacyjne wpływające na rozwój wsi. Badania pilotażowe prowadziłem wiosną 2007 roku, badania właściwe realizuję od lipca 2007 roku. Na podstawie obserwacji oraz rozmów z działaczami społecznymi, członkami samorządów lokalnych, władzami gmin, nauczycielami i mieszkańcami wsi, a także na podstawie analizy dokumentów (w tym także stron internetowych) związanych ze strategiami rozwojowymi, staram się wskazać i opisać miejsce edukacji w procesie

² E. Solarczyk-Ambroziak, *Kształcenie ustawiczne w procesie tworzenia społeczeństwa uczącego się i gospodarki opartej na wiedzy*, „E-mentor” 2003, nr 2.

³ *Strategia Rozwojowa Kraju 2007-2015*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.

rozwoju regionalnego. Jednym z poruszanych w pracy zagadnień jest kwestia dostępu i korzystania z sieci Internet. O znaczeniu Internetu w rozwoju środowisk wiejskich przekonały mnie dotychczasowe wyniki prowadzonych przeze mnie badań, które wskazały m.in. na ograniczone wykorzystywanie możliwości Internetu przez mieszkańców wsi (głównie do celów zabawowo-rozrywkowych). Dlatego za cel niniejszej refleksji przyjąłem zwrócenie uwagi na szersze możliwości i szanse, jakie stwarza dostęp do Internetu, zwłaszcza w kontekście rozwoju regionalnego środowisk wiejskich. Poniżej opiszę kwestię dostępu do sieci Internet oraz sposoby, w jaki jest wykorzystywany, a także znaczenie internetowych biuletynów informacyjnych – *newsletterów*.

Dostępność do Internetu jako warunek rozwoju edukacyjnych form sieciowego uczestnictwa mieszkańców wsi

Według ostatnich badań statystycznych, 93,1% szkół podstawowych i 78,6% gimnazjów w Polsce jest skomputeryzowana. W tym 65% szkół podstawowych i 74% gimnazjów ma dostęp do sieci Internet. W 1990 roku na świecie średnio 1 osoba na 1000 miała dostęp do Internetu, w 1995 było to już 8 osób, w roku 2000 – 65 osób, w 2005 – 137 osób. W 2006 roku 49% gospodarstw w Unii Europejskiej posiadało dostęp do Internetu – w Polsce w tym samym roku było to 36%⁴. Internet w naszym kraju zaczął się rozprzestrzeniać w latach 90. XX wieku. Obecnie każdego miesiąca zwiększa się liczba użytkowników Sieci, chociaż trzeba pamiętać, że wciąż istnieją miejsca, gdzie komputeryzacja gminy pozostaje jedynie w sferze planów. „Pomimo obowiązującej od 2003 r. strategii informatyzacji kraju i wielu kolejnych jej uaktualnień i uzupełnień [...] ciągle na mapie Polski zbyt łatwo znajdujemy miejsca, które mają zbyt przestarzałą infrastrukturę teleinformatyczną lub nie mają żadnej”⁵.

Tam, gdzie stworzono dogodne warunki, Internet staje się obszarem w obrębie którego poruszają się zarówno młodzież i dorośli, jak i dzieci oraz osoby w podeszłym wieku. Jest to obszar, w którym prawdziwe informacje mieszają się z fałszywymi, kultura wysoka z niską, a tematy ważne z błahymi. Tym niemniej za pośrednictwem Internetu przeciętny mieszkaniec małej wioski może dokonać przelewu bankowego, kupić bilet na samolot, zadzwonić do rodziny za granicą lub obejrzeć satelitarne zdjęcie swojego gospodarstwa. Zanim jednak mieszkańcy wsi powszechnie zaczną korzystać z szerokich możliwości Internetu, a przede wszystkim zaczną wybiórczo podchodzić do sieciowych ofert i zawartych tam informacji, ktoś powinien ich tego nauczyć. Po-

⁴ *Mały Rocznik Statystyczny Polski*, Warszawa 2008.

⁵ K. Buczkowski, *Sieć komputerowa w gminie, Fundacja Wspomagania Wsi*, Warszawa 2007, s. 10.

trzebne jest nie tylko umożliwienie dostępu do sieci, ale także odpowiednia edukacja mająca na celu przygotowanie do korzystania z tego źródła informacji. „W skali globalnej, regionalnej i lokalnej doświadczamy przemian, które kształtują nowy typ społeczeństwa opartego na wiedzy i informacji. W takim społeczeństwie inwestowanie w edukację staje się głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego i postępu społecznego”⁶. Właśnie w takim społeczeństwie Internet powinien być nieodłącznym elementem edukacji.

Rozwój regionalny środowisk wiejskich odbywa się w kilku obszarach. Jednym z nich jest obszar edukacyjny. Z jednej strony to co dzieje się w tym obszarze – nowe inicjatywy edukacyjne, bogata oferta szkoleń, poprawa infrastruktury – wpływa pozytywnie na rozwój regionu. Z drugiej strony rozwój regionalny, odpowiednie inwestycje i inicjatywy lokalne podnoszą poziom edukacji. Do obszaru edukacyjnego można włączyć działania szkół, domów kultury oraz inne inicjatywy formalne i pozaformalne. Część tego obszaru zajmują portale internetowe, których tematyka jest związana z edukacją. Istnieje wiele takich portali, oprócz tych o charakterze regionalnym, których autorami są urzędy gminy, domy kultury czy lokalne stowarzyszenia i fundacje, są też te o charakterze krajowym. Jest to na przykład portal www.ngo.pl, gdzie można odnaleźć wiele przydatnych informacji dotyczących poruszania się w trzecim sektorze. Są to informacje o prowadzeniu działalności gospodarczej, zakładaniu stowarzyszeń i fundacji czy pozyskiwaniu funduszy. Innym portalem zajmującym się szczególnie sprawami wsi jest portal www.witrynawiejska.org.pl. Znajdziemy tam informacje z wielu dziedzin – prawo, ekonomia, nowe technologie i inne – które mogą przyczynić się do podnoszenia poziomu życia w polskich regionach. Dwa wymienione portale odnoszą się bezpośrednio do tematyki rozwoju regionalnego. Istnieje jednak wiele takich portali, które z rozwojem regionu nie są bezpośrednio związane, korzystanie z nich wpływa jednak na podnoszenie jakości życia w regionie. Zwrócę tu uwagę na pięć grup portali. Pierwszą z nich będą stanowić portale edukacyjne. Będą to wirtualne biblioteki, encyklopedie, słowniki, strony odwiedzane głównie przez młodzież szkolną i studentów. Dostęp do takich stron podnosi jakość edukacji w regionie. Kolejną grupę stanowią portale handlowe, takie jak www.allegro.pl czy tematyczne sklepy internetowe. Mieszkańcy wsi mogą sprzedawać i dokonywać zakupów poprzez Internet. Oprócz drobnych zakupów dzięki takiej sytuacji rozwijają się małe firmy, które bazują na Internecie. Taka inicjatywa również podnosi jakość życia na wsi. Trzecia grupa to portale tematyczne, gdzie użytkownik może znaleźć konkretną informację z interesującej go dziedziny życia. Będą to portale prawne, medyczne, religijne i inne. Kolejną grupę stanowią różnego rodzaju komunikatory, takie jak Gadu

⁶ E. Solarczyk-Ambrozik, *op. cit.*, s. 34

Gadu czy Skype. Dzięki nim mieszkańcy z terenów wiejskich mogą kontaktować się za pomocą komputera z bliskimi osobami. Często taki kontakt jest o wiele tańszy od zwykłej rozmowy przez telefon. Ostatnia grupa dotyczy elektronicznej administracji i informacji. To bardzo duże ułatwienie życia dla mieszkańców wsi. Coraz więcej instytucji o charakterze administracyjnym oferuje część swoich usług poprzez Internet. Dotyczy to głównie dostępu do dokumentów, które takie instytucje jak KRUS czy ZUS, udostępniają do pobrania na swoich stronach. Do dokumentów dołączone są też instrukcje ich wypełnienia. Mieszkańcy wsi mogą wypełnić dokument w domu i przesłać go pocztą na wskazany adres. W wielu sytuacjach jest to duża oszczędność czasu, a w wypadku wsi oddalonych od centrów administracyjnych także oszczędność pieniędzy. Podobnie jest z informacją. W Internecie mieszkańcy wsi mogą znaleźć rozkłady jazdy, informacje o kursach walut, programy TV i wiele innych.

Jak wskazują powyższe przykłady, sieć Internet może ułatwiać mieszkańcom wsi załatwienie wielu formalności i zaspokojenie różnorodnych potrzeb, ale by było to możliwe, niezbędna jest odpowiednia edukacja użytkowników sieci. Wciąż bowiem duży procent mieszkańców wsi nie wie, jak korzystać z Internetu bądź wykorzystuje jego możliwości wybiórczo.

Inicjatywą, na którą chcę zwrócić uwagę, a która zapewnia taką edukację dla mieszkańców wsi w każdym wieku, jest „Wioska Internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Prowadząc badania do pracy doktorskiej, miałem możliwość bliżej przyjrzeć się temu projektowi. W jego ramach na terenach wiejskich w całym kraju powstały tzw. Centra Kształcenia. Są to placówki o charakterze kulturalno-oświatowym wyposażone w nowoczesny sprzęt i oprogramowanie oraz dostęp do Internetu. Mieszkańcy mają możliwość bezpłatnego korzystania z takich miejsc, a w nich z Internetu, zainstalowanych programów edukacyjnych (encyklopedie, słowniki, atlasy) oraz platformy e-learningowej. Centra czynne są przez cały tydzień, a zatrudnieni w nich pracownicy służą pomocą w uczeniu podstaw obsługi komputera. Projekt jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny, jego realizacją zajęła się Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia oraz Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne „Optoland S.A.”. Takie Centrum Kształcenia powstało między innymi w objętej moimi badaniami gminie Gródek nad Dunajcem. Na terenie Małopolski znajduje się 18 takich centrów. Podczas pierwszej wizyty w centrum należy się zarejestrować w systemie, a następnie zapisać się na wybrany wirtualny kurs. Na razie są to głównie kursy językowe oraz z zakresu przedsiębiorczości. Po wybraniu kursu otrzymujemy dostęp do materiałów szkoleniowych. Możemy z nich korzystać zarówno w centrum, jak i w domu, czy w każdym innym miejscu z dostępem do sieci. Po zapoznaniu się z kolejnymi partiami materiału zdajemy testy. Dopiero ostatni,

podsumowujący kurs test jesteśmy zobowiązani zdać w siedzibie centrum. Tam, po pozytywnym zaliczeniu kursu, otrzymujemy certyfikat. Takie inicjatywy niewątpliwie podnoszą jakość edukacji – zwłaszcza tej komputerowej – a co za tym idzie, podnoszą jakość życia w regionie.

Sieciowe biuletyny informacyjne – *newslettery*

Termin *newsletter* to połączenie dwóch angielskich wyrazów: *news* – czyli wiadomość i *letter* – list. W jednym z angielskich słowników znajduje się następująca definicja *newslettera* – „A circular letter, written or printed for the purpose of disseminating news. This was the name given to the earliest English newspapers”⁷. Polskie tłumaczenia tego słowa to „biuletyn”, „okólnik”. Dawniej informacje tego typu były rozsyłane pocztą lub dostępne w formie ulotek. Obecnie większość portali internetowych, a także dużo firm i przedsiębiorstw, proponuje osobom zainteresowanym, regularne przesyłanie takiego biuletynu drogą mailową. Biuletyn, podzielony zwykle na kilka części, zawiera informacje związane z daną dziedziną lub konkretnym przedsiębiorstwem. Są to zapowiedzi ważnych wydarzeń, informacje o publikacjach, linki do tematycznych stron internetowych, katalogi ofert i inne informacje. Prenumerata *newslettera* jest zwykle bezpłatna. Zanim ją zamówimy, musimy jednak zarejestrować się na danym portalu i wyrazić zgodę na otrzymywanie okólnika. Nie traktujemy więc tej formy przesyłania informacji jako SPAM (czyli „niechciana poczta”). Z *newslettera* możemy też w każdej chwili zrezygnować.

Informacje zawarte w *newsletterze* mogą być przydatne w takich dziedzinach jak choćby: kultura, edukacja (w tym kształcenie ustawiczne, e-learning), polityka i ekonomia społeczna. Przykładem portali, które proponują regularne wysyłanie *newsletterów* z tego zakresu, są: portal organizacji pozarządowych www.ngo.pl, portal kulturalny Krakowa www.kulturatka.pl, portal programu Młodzież w działaniu www.mlodziej.org.pl, wszelkiego rodzaju portale rządowe np. strona Ministerstwa Rozwoju Regionalnego www.mrr.gov.pl i inne.

Moje doświadczenia pochodzące z pracy ze studentami oraz z badań prowadzonych na terenie gminy Gródek nad Dunajcem pokazują, w jak małym stopniu wykorzystywane są informacje przesyłane za pomocą *newsletterów*. Przez dwa semestry prowadziłem dla studentów pedagogiki na Uniwersytecie Jagiellońskim warsztaty dotyczące zarządzania kulturą. Podczas zajęć często odnosiłem się do treści zawartych na stronach internetowych. Jednym z zadań dla uczestników spotkań było przygoto-

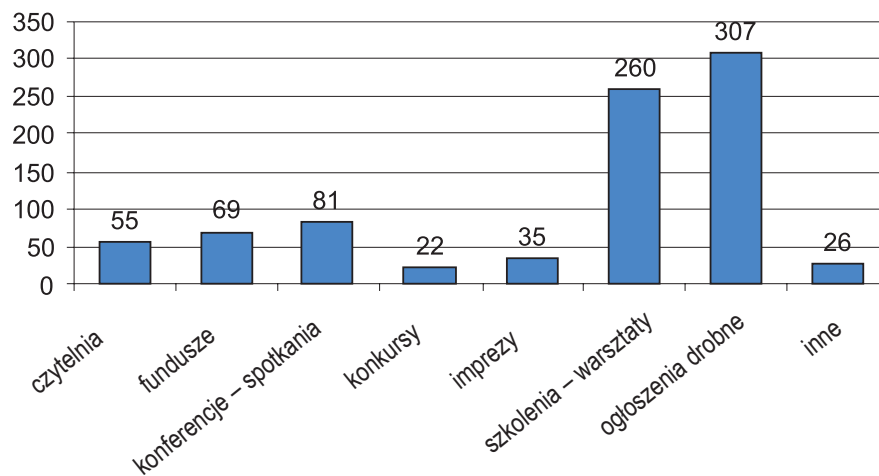
⁷ *The Collaborative International Dictionary of English v.0.48*, www.dict.org/bin/Dict [stan z dnia kwietnia 2009].

wanie zapowiedzi ofert edukacyjno-kulturalnych na najbliższy tydzień. Informacje takie można było znaleźć, korzystając z tematycznych *newsletterów*. Studenci jednak często lekceważyli ten sposób, szukając informacji na plakatach, w czasopismach lub korzystając z internetowych wyszukiwarek – co było bardziej czasochłonne i nie przynosiło takich efektów jak lektura *newsletterów* z popularnych portali krakowskich. Również młodzież z terenu gminy Gródek nad Dunajcem rzadko pozyskuje informacje z tego źródła. O imprezach kulturalnych czy inicjatywach edukacyjnych młodzi ludzie dowiadują się z plakatów lub od znajomych – a nie z *newsletterów*.

Przykładem typowego *newslettera* informującego o inicjatywach edukacyjnych i kulturalnych jest *newsletter* portalu www.ngo.pl, dostępny w wersjach regionalnych. Zawarte w nim informacje są sortowane zgodnie z miejscem, z którym są związane. Przykładem innego *newslettera* skierowanego do mieszkańców nowosądeckich gmin jest *newsletter* Miejskiego Centrum Kultury SOKÓŁ. Na podstawie tych dwóch *newsletterów* wskażę na specyfikę i użyteczność zawartych tam informacji.

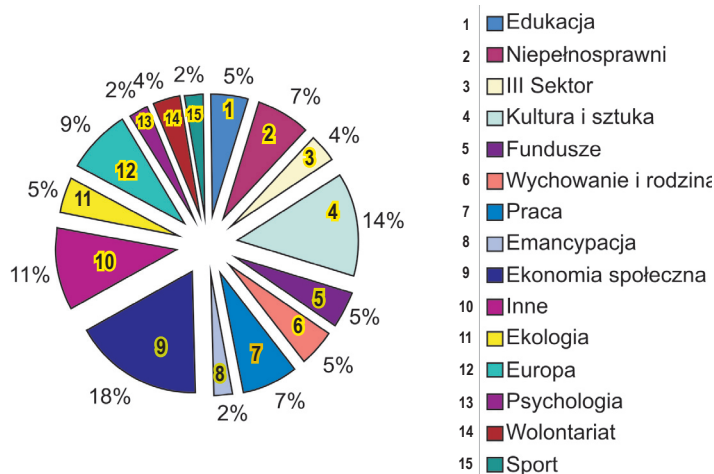
Na portalu www.ngo.pl wiadomości mailowe można bezpłatnie zaprenumerować na różne sposoby. Dostępnych jest kilka opcji prenumeraty: tylko najważniejsze wiadomości, wszystkie wiadomości, wiadomości regionalne (tutaj wybieramy interesujący nas region), ekonomia społeczna, Unia Europejska, bezrobocie. *Newsletter* regionalny rozsyłany jest dwa razy w tygodniu. Znajdują się w nim informacje związane z danym województwem. Dane podzielone są według kilkunastu kategorii. Analizie treści poddałem ostatnie 50 *newsletterów* (od 27 listopada 2007 roku) z kategorii małopolskie wiadomości. Inaczej wygląda *newsletter* MCK SOKÓŁ. Rozsyłany jest nieregularnie i zawiera informacje o wydarzeniach związanych z Miejskim Centrum Kultury. Są to jednak wiadomości, które czasem trudno znaleźć na plakatach. W sytuacji, kiedy mieszka się na wsi i miasto powiatowe odwiedza się od czasu do czasu, zauważenie informacji o ciekawym przedsięwzięciu na plakacie jest właściwie niemożliwe. Prenumeraty biuletynu można dokonać bezpłatnie na stronie internetowej centrum.

W obu wypadkach przekazywane informacje dotyczą przede wszystkim przedsięwzięć kulturalno-edukacyjnych. Strukturę informacji zawartych w regionalnym *newsletterze* portalu www.ngo.pl przedstawia wykres 1. Za każdym razem pocztą mailową użytkownik dostaje tylko informacje zawarte w nagłówkach, każdy nagłówek odnosi nas do obszerniejszego artykułu na stronie www.ngo.pl, tam natomiast znajdują się linki do stron organizacji zajmujących się danymi przedsięwzięciami.

Wykres 1. Struktura informacji zawartych w regionalnym newsletterze portalu www.ngo.pl
 Źródło: opracowanie własne.

W poszczególnych grupach znalazły się informacje dotyczące zarówno regionu Małopolski (głównie Kraków, ale także Nowy Sącz, Tarnów i inne), a także wybrane wiadomości dotyczące całego kraju (np. konferencje, seminaria czy konkursy grantowe). W grupie „czytelnia” znalazły się linki do artykułów publikowanych na stronach portalu www.ngo.pl. Na przykład wiadomości o wygranych konkursach grantowych, artykuły związane z ekonomią społeczną, komentarze do bieżących wydarzeń. Grupa „fundusze” to informacje dotyczące zarówno nowopowstałych funduszy, jak i tych już funkcjonujących, dotyczyły one charakterystyki poszczególnych funduszy, terminów związanych z konkursami grantowymi, regulaminów poszczególnych konkursów. Dane zawarte w tej części są często poszukiwane przez organizacje i ich liderów, którzy próbują zdobyć pieniądze na realizację działań kulturalno-edukacyjnych. Przykładem mogą być informacje o konkursach grantowych organizowanych lub współorganizowanych przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolność, Fundację Stefana Batorego, Polską Fundację Dzieci i Młodzieży, Fundację J&S Pro Bono Poloniae, Fundację Wspomagania Wsi, PFRON, Komisję Europejską, Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki a także Wojewódzki Urząd Pracy czy poszczególne ministerstwa. Dla osób zainteresowanych rozwojem regionalnym ważną pozycją będą także informacje z grupy „konferencje – spotkania”. Poniższy wykres pokazuje zakres tematyczny ogłoszonych konferencji.

Wykres 2. Tematyka konferencji zapowiadanych w regionalnym newsletterze portalu www.ngo.pl

Źródło: opracowanie własne.

Większość z proponowanych spotkań, konferencji i debat ma charakter ogólnodostępny i nieodpłatny. Niektóre z nich skierowane są do osób zajmujących się daną dziedziną np. do liderów organizacji pozarządowych, nauczycieli, pracowników naukowych czy studentów. Proponowane inicjatywy to często lokalne działania dla niewielkiego grona zainteresowanych, ale pośród wszystkich ogłoszeń wiele dotyczy dużych, medialnych spotkań. Wśród organizatorów znaleźli się: Instytut Kościuszki, Instytut Europeistyki UJ, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej, Centrum Promocji Informatyki, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski, Ruch Nowego Życia. Inną formą proponowanych spotkań były seminaria, ale też debaty publiczne czy spotkania informacyjne.

Informacje zawarte w rubryce „konkursy” dotyczą wszelkich inicjatyw niezwiązanych z pozyskiwaniem funduszy. Są to zatem konkursy, w których nagradzane są osoby wyróżniające się w jakiś konkretny sposób – np. konkurs dla animatorów społecznych, na prawnika *pro bono* czy dobroczyńcę roku. Inną kategorię stanowią konkursy tematyczne np. na autorski scenariusz lekcji, konkursy literackie, kulinarne, plastyczne. Nieliczne ogłoszenia dotyczą konkursów grantowych. W grupie „ imprezy” ukazywały się ogłoszenia dotyczące głównie imprez o charakterze kulturalnym w Krakowie i okolicach. Inne propozycje to różnego rodzaju targi czy kiermasze oraz

dni tematyczne np. dzień wolontariusza. Niektóre z proponowanych imprez miały charakter edukacyjny.

Najobszerniejsza rubryka w całym *newsletterze* to grupa „szkolenia – warsztaty”. W analizowanych numerach znalazło się 260 ogłoszeń, w tym 206 dotyczyło płatnych, 55 bezpłatnych kursów i szkoleń. Większość inicjatyw odbywała się w Krakowie i okolicach, spośród ogłoszeń znaleźć było można jednak także informacje o działaniach w innych miastach Polski (Warszawa, Łódź) oraz za granicą (1 ogłoszenie dotyczące Nowego Jorku). Tematyka warsztatów, szkoleń i kursów związana była m.in. z pozyskiwaniem funduszy, kulturą i edukacją, rękodziełem artystycznym. Odbiorcami byli wolontariusze, liderzy organizacji pozarządowych, studenci, seniorzy, a w szczególnych wypadkach np. bezrobotni, kobiety, młode matki. Informacje znajdujące się w tej rubryce przyczyniają się do rozwoju odbiorców – zarówno indywidualnych, jak i całych organizacji. W ofercie znalazły się też ogłoszenia o seminariach dotyczących rozwoju regionalnego. Inne ciekawe ogłoszenia o bezpłatnych działaniach to np.: cykl warsztatów *Mama na rynku pracy*, bezpłatne szkolenia z ekonomii społecznej czy warsztaty taneczne dla młodzieży w wieku 13-18 lat. Organizatorami bezpłatnych kursów i szkoleń byli m.in. Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Stowarzyszenie *U Siemachy*, Fundacja PRO BONO, Polska Akcja Humanitarna, Małopolskie Centrum Wolontariatu, Krakowskie Forum Organizacji Społecznych, Fundacja dla Uniwersytetu Jagiellońskiego a także Ambasada Amerykańska.

Ostatnią bardzo liczną grupę informacji stanowią „ogłoszenia drobne”, w skład których wchodzi mniejsze grupy: „gielda rzeczy” to informacje od osób lub instytucji, które chcą coś przekazać lub potrzebują konkretnych rzeczy (np. sprzęt komputerowy lub meble), „lokale” to informacje o instytucjach mających do wynajęcia lokal lub instytucjach, które potrzebują wynająć lokal, „usługi” to ogłoszenia o charakterze komercyjnym. Dalsze grupy drobnych ogłoszeń skierowane są do wolontariuszy poszukiwanych przez różne organizacje. Jest też grupa ogłoszeń od wolontariuszy, którzy poszukują organizacji. Na końcu znajdują się oferty organizacji pożytku publicznego i informacje o organizacjach szukających partnerów do realizowanych projektów. Istotną część stanowi też grupa informacji „praca oferowana”, której ogłoszenia dają dostęp do wiedzy o organizacjach i przedsiębiorstwach poszukujących pracowników. Analizując poszczególne biuletyny, wyodrębniłem też kilka nieregularnie pojawiających się grup: „akcje” to zapowiedzi większych wydarzeń takich jak: Dzień Ziemi, Wampiriada, Wielkanocna Zbiórka Żywności czy akcja *Masz głos, masz wybór*, grupa „poradnictwo”, grupa „staże” dotycząca studiów podyplomowych oraz informacje o stypendiach i różnego rodzaju komunikaty – w większości sprostowania do podanych wcześniej informacji lub dane o terminach konkursów.

Tak przedstawia się struktura regionalnego *newslettera* i znajdujących się tam wiadomości. Każda podana w nim informacja odsyła czytelnika do dłuższego artykułu na stronie portalu. Tam zawsze znajduje się tabelka zawierająca charakterystykę autora informacji – miejsce, z którym wiąże się ogłoszenie, datę wydarzenia, nazwę organizatora, jego adres, telefon oraz adres strony, gdzie znajdują się takie szczegóły jak dokładne harmonogramy imprez, regulaminy konkursów czy wzory pism. Tak zredagowany *newsletter* stanowi interesującą formę przekazywania informacji – także tych związanych z edukacją w kontekście rozwoju regionalnego. Na tle *newslettera* portalu www.ngo.pl informacje przekazywane za pośrednictwem poczty elektronicznej przez Miejskie Centrum Kultury SOKOŁ wydają się bardzo ubogie. Inny jest jednak charakter drugiego *newslettera*. Dotyczy on wydarzeń związanych z jedną organizacją, stąd zrozumiała jest ich mniejsza ilość. Na potrzeby tego artykułu analizie treści poddałem *newslettery* z okresu wrzesień–październik 2008 roku. Poszczególne grupy zawarte w *newsletterze* to: „wydarzenia”, „kino”, „galeria”, „zapowiedzi”, „warsztaty, edukacja” oraz grupa „polecamy”. Kolejne odsłony zawierają zdjęcia oraz linki odnoszące czytelnika na stronę SOKOŁA. Przykładem ciekawych informacji jest ogłoszenie dotyczące studiów podyplomowych z zakresu „wiedza o kulturze i filozofii”, informacja o Sądeckim Festiwalu Muzycznym IUBILAEI CANTUS czy zapowiedź XXVIII Ogólnopolskiego Seminarium Folklorystycznego.

Omówione *newslettery* to tylko jedne z wielu dostępnych w sieci Internet. Regularna lektura wybranych biuletynów zwiększa poziom świadomości lokalnej. Mimo wszystko nie jest to forma powszechnie stosowana. Dodatkowym atutem wielu z nich jest możliwość współtworzenia. Na portalu www.ngo.pl każdy użytkownik może dodać własne ogłoszenie. W innych wypadkach takie informacje mogą dodawać np. tylko osoby zarejestrowane na portalu lub osoby włączone do grup informatorów. Dzięki takiej możliwości informacje o małych, lokalnych przedsięwzięciach docierają do szerokiego grona odbiorców. Korzystanie z *newsletterów* powoduje, że użytkownik, zamiast zamykać się w wirtualnym świecie, wręcz przeciwnie – otwiera się na świat prawdziwy. Po to prenumerujemy takie wiadomości, żeby wiedzieć, gdzie i kiedy odbywać się będzie coś, czego nie można przegapić. *Newslettery* dostarczają informacji o imprezach kulturalnych, szkoleniach, spotkaniach tematycznych. Wyciągają nas niejako z sieci do prawdziwego życia.

Podsumowanie i wnioski

Mieszkańcy wsi z każdym rokiem coraz częściej korzystają z Internetu. Jest to możliwe dzięki coraz powszechniejszej komputeryzacji naszego społeczeństwa. Dostęp do sieci mieszkańcy wsi uzyskują w następujący sposób:

- Otwierane są pracownie komputerowe, zwłaszcza ważne są te, które gwarantują bezpłatny dostęp do Internetu (dom kultury, szkoła, remizy strażackie, Centra Kształcenia), ale istnieją także pracownie prywatne o charakterze komercyjnym
- Coraz częstszy jest dostęp do Internetu dzięki podłączeniu do sieci komputera domowego. Na wsiach jest to możliwe dzięki Telekomunikacji Polskiej (Neostarda) lub innym operatorom oraz w sposób radiowy lub przez telefonię komórkową.
- Dorośli korzystają z dostępu za pomocą komputerów znajdujących się w miejscu pracy.
- Dzieci i młodzież wykorzystują dostęp do sieci komputerów szkolnych.

Spośród możliwości, jakie daje mieszkańcom wsi Internet, można wymienić:

- Wyszukiwanie interesujących wiadomości, dzięki czemu mieszkańcy małych wsi nie czują się już tak odcięci od świata.
- Dostęp do informacji na temat możliwości pracy, imprez kulturalnych, funduszy itp., które w Internecie są łatwiejsze do odszukania niż w inny, typowy sposób.
- Dostęp do takich internetowych komunikatorów, jak Gadu-Gadu czy Skype, które umożliwiają kontakt z innymi osobami w kraju i za granicą.
- Dostęp do platform e-learningowych – przykładem może być tu opisana Wioska Internetowa.
- Możliwość dokonywania zakupów oraz sprzedaży produktów poprzez Internet. Sprzyja to również powstawaniu małych firm na terenach wiejskich.
- Elektroniczna administracja, czyli możliwość załatwienia wielu spraw urzędowych poprzez Internet

Większość korzyści, jakie niesie ze sobą dostęp do Internetu, wpływa na podniesienie jakości życia w danym regionie. Realne efekty korzystania z sieci są możliwe jednak dopiero po wdrożeniu mieszkańców w tę tematykę. Przydatne są więc takie miejsca, jak wioski internetowe czy centra e-learningowe, gdzie wykwalifikowani pracownicy służą radą i pomocą. Potrzebny jest też odpowiedni program kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach. Należy oczywiście mieć świadomość, że używanie Internetu niesie ze sobą również specyficzne zagrożenia. W sytuacji, kiedy wiele informacji można, uzyskać łącząc się z Internetem zanikają tradycyjne formy kontaktów, które zawsze wiązały się ze spotkaniem z drugim człowiekiem. Prawdziwe spotkania zastępowane są przez spotkania wirtualne. Powinniśmy zatem dbać o to, by komputer i Internet były tylko narzędziami ułatwiającymi nam życie, a nie były celem samym w sobie.

Rozwój regionalny środowisk wiejskich nie jest dziś możliwy bez komputeryzacji i udostępniania sieci Internet mieszkańcom. W publikacji *Sieć komputerowa w gminie*

czytamy: „Polskie samorządy w zdecydowanej większości podejmują wyzwania, jakie niesie za sobą społeczeństwo informacyjne [...] Zadania nowoczesnej lokalnej administracji samorządowej nie ograniczają się jedynie do świadczenia usług. Administracja ta powinna także, a może przede wszystkim, dbać o tak zwany zrównoważony rozwój regionu, czyli wspierać gospodarkę obszaru, którym zarządza. Niewątpliwą szansą na ożywienie i zdynamizowanie procesów rozwojowych jest wykorzystanie dostępu do tego medium”⁸. Zadaniem nauczycieli, wychowawców, animatorów kultury, liderów społecznych powinno być wskazywanie mieszkańcom wsi możliwości, jakie daje dostęp do Internetu. Korzystanie z *newsletterów*, logowanie się do platform e-learningowych, szukanie informacji na portalach takich jak www.ngo.pl czy www.witrynawiejska.org.pl oraz innych portalach tematycznych będzie powszechne i będzie prowadzić do podniesienia jakości życia tylko wtedy, kiedy powszechna stanie się edukacja teleinformatyczna począwszy od młodego pokolenia, a na seniorach kończąc. W różnorodnych strategiach rozwojowych dla polskich regionów zwraca się uwagę na potrzebę podnoszenia jakości edukacji na terenach wiejskich. „Istnieje wielka potrzeba wdrożenia na wsi wielkiego programu ustawicznego kształcenia, które pomogłoby dostosować się ludności wiejskiej do tworzących się nowych miejsc pracy, do industrializacji i serwicyzacji wsi. Bez tego nie jest możliwe wykorzystanie ludzkich zasobów siły roboczej”⁹. Taki program nie będzie dzisiaj możliwy bez wykorzystania sieci oraz odpowiedniej edukacji teleinformatycznej. Również dzięki niej, opisywane przeze mnie sieciowe biuletyny informatyczne, czyli popularne *newslettersy*, mogą okazać się pomocne w budowaniu społeczeństwa opartego na wiedzy.

NETWORK NEWSLETTERS AND DEVELOPMENT OF RURAL MILIEUS

Summary

The paper presents a reflection on a part of the research conducted for a doctoral dissertation entitled *Educational Conditions of Regional Development (Based on Research of Rożnowskie Lake Commune Associate)*. The author attempts to draw attention to the opportunities offered by the Internet Network in developing rural milieus. Interviews, observations and analyses of selected websites conducted during the research helped to discover the importance of the Internet access and the need for ICT education. Moreover, the author presents the diverse character of the Internet – websites, e-learning centers, newsletters, etc.

⁸ K. Buczkowski, *op. cit.*, s. 6.

⁹ W. Michna, *Rolnictwo i wieś w krajowej oraz wojewódzkich strategiach rozwoju społeczno-gospodarczego Polski do 2020 roku*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2006, nr 34, s. 53.

Basing on the literature of the subject (by Ewa Solarczyk-Ambrozik among others) the first part of the paper provides information about the local development of villages and presents the issue of education. The second part concerns educational forms of web activities undertaken by village residents. The author, for example, raises the subject of useful websites. The third part features some information on web-based information bulletins, referred to as newsletters. Finally, the author summarizes potential ways of the Internet access along with the resulting opportunities. All this leads to the conclusion that the development of rural milieus is impossible today without computerization, ITC education and providing village residents with the Internet access.